

Padomes secinājumi (2012. gada 10. maijs) par kultūras materiālu digitalizāciju, pieejamību tiešsaistē un digitālu saglabāšanu

(2012/C 169/02)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

UZSKATOT, KA:

— dalībvalstu kultūras materiālu digitalizācija un pieejamība tiešsaistē, kā arī to ilgtermiņa digitāla saglabāšana ir būtiska, lai digitālajā laikmetā visiem dotu piekļuvi kultūrai un zināšanām un veicinātu Eiropas kultūras mantojuma bagātību un daudzveidību;

— digitalizēti kultūras materiāli Eiropas kultūras un radošajām nozarēm sniedz nozīmīgus resursus⁽¹⁾; dalībvalstu kultūras mantojuma digitalizācija un pieejamība tiešsaistē, vērtējot gan valstu, gan pārrobežu līmenī, veicina ekonomikas izaugsmi un darba vietu izveidi un, palielinot jaunu un inovatīvu tiešsaistes produktu un pakalpojumu piedāvājumu, palīdz panākt digitālu vienoto tirgu;

— lai radītu sinerģijas starp valstu centieniem un nodrošinātu, ka Eiropas kultūras mantojuma pieejamība tiešsaistē sasniedz "kritisko masu", ir vajadzīga saskaņota rīcība ES līmenī;

— kopš Padome 2006. gadā pieņēma secinājumus par kultūras materiālu pārveidošanu ciparu formātā, to pieejamību tiešsaistē un saglabāšanu ciparu formātā⁽²⁾, situācija saistībā ar digitalizācijas centieniem un sadarbību Eiropas līmenī ir mainījusies. Kā kopīgs daudzvalodu piekļuves punkts Eiropas digitālajam kultūras mantojumam 2008. gadā sāka darboties *Europeana*, un tā turpmākās attīstības programma tika noteikta 2010. gada Padomes secinājumos "*Europeana*: nākamie soļi"⁽³⁾;

1. ATZINĪGI VĒRTĒ

— Komisijas Ieteikumu (2011. gada 27. oktobris) par kultūras materiālu digitalizāciju, pieejamību tiešsaistē un digitālu saglabāšanu⁽⁴⁾ (2011/711/ES), kas ir daļa no Digitālās programmas Eiropai⁽⁵⁾;

2. ATZĪST

— dalībvalstu nemitīgos centienus digitalizēt un padarīt pieejamus tiešsaistē kultūras iestāžu materiālus, kā arī centienus ekonomiskās krīzes laikā digitalizācijai nodrošināt finansējumu;

⁽¹⁾ Saskaņā ar Eiropas konkurētspējas 2010. gada ziņojumu, radošās nozares veido 3,3 % no ES IKP un nodrošina 3 % no visām darbvietām Eiropas Savienībā.

⁽²⁾ OV C 297, 7.12.2006., 1. lpp.

⁽³⁾ OV C 137, 27.5.2010., 19. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 283, 29.10.2011., 39. lpp.

⁽⁵⁾ COM(2010) 245 galīgā redakcija/2.

— vērtīgo darbu, ko veikusi *Europeana*, dalībvalstu iestādes un valsts līmeņa satura apkopotāji, kas satura un koordinācijas ziņā sniedz ieguldījumu *Europeana*;

— ka, lai gan ir gūti panākumi, digitalizējot Eiropas kultūras mantojumu, ir vajadzīgi papildu pasākumi, lai digitālajā laikmetā šo mantojumu padarītu par paliekošu vērtību Eiropas pilsoņiem un ekonomikai;

3. UZSVER

— vajadzību Eiropas kultūras mantojuma bagātību parādīt tiešsaistes vidē un veicināt satura izveidi un jaunus tiešsaistes pakalpojumus kā informācijas sabiedrības un uz zināšanām balstītas ekonomikas daļu;

— to, cik ļoti būtiski ir ilgtermiņā nodrošināt *Europeana* dzīvotspēju, tostarp pārvaldības un finansējuma ziņā, un to, ka arī turpmāk tā ir jāveido kā kopīgs daudzvalodu piekļuves punkts Eiropas digitālajam kultūras mantojumam un kā vērtīgs resurss radošajām nozarēm, īpaši uzlabojot digitalizēto kultūras materiālu kvalitāti un daudzveidību visās kategorijās (teksti, audiovizuālie materiāli, muzeju priekšmeti, arhīvu ieraksti u. c.);

— to, ka ir vajadzīgi dalībvalstu un Komisijas kopīgi centieni, lai sekmētu *Europeana* piedāvātā satura kvalitātes un tehniskos standartus;

— vajadzību turpināt darbu pie tehniskiem digitalizācijas un metadatu standartiem, tostarp saistībā ar *Europeana*, lai sekmētu gan digitālo materiālu pieejamību, gan to ilgtermiņa saglabāšanu;

— to redzējumu, kas ir visu attiecīgo partneru sadarbības pamatā, – nepieļaut "20. gadsimta melno caurumu" materiālos, ko dara pieejamus ar *Europeana* starpniecību, un vajadzību panākt, lai vietnē būtu pieejams vairāk ar autortiesībām aizsargātu materiālu;

— to, ka ir aktīvi jāveicina brīvprātīgas vienošanās⁽⁶⁾ par plaša mēroga digitalizāciju un komerciālā aprītē neesošu darbu pieejamību un ka ir jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai valstu un pārrobežu mērogā nodrošinātu nepieciešamo tiesisko noteiktību;

— to, ka, digitalizējot un tiešsaistē darot pieejamu Eiropas kultūras mantojumu, būtu pilnībā ievērotas intelektuālā īpašuma tiesības;

⁽⁶⁾ 2011. gada 20. septembrī pēc Komisijas atbalstītā ieinteresēto personu dialoga ieinteresēto personu pārstāvji Briselē parakstīja Saprašanās memorandu par pamatprincipiem komerciālā aprītē neesošu darbu digitalizācijā un pieejamībā.

4. ŅEM VĒRĀ

- Pārdomu grupas ("Comité des Sages") ziņojumu "Jaunā renesanse" ⁽¹⁾ par Eiropas kultūras mantojuma pieejamību tiešsaistē un Komisijas neseno tiesību akta priekšlikumu attiecībā uz digitālo pakalpojumu infrastruktūrām, tostarp uz *Europeana* kā daļas no Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta finansējumu ⁽²⁾, kā arī priekšlikumus attiecībā uz nenosakāmu autoru darbiem ⁽³⁾ un valsts sektora informācijas atkalizmantošanu ⁽⁴⁾;

5. AICINA DALĪBVALSTIS

- saskaņā ar pielikumā izklāstītajām prioritātēm veikt vajadzīgos pasākumus, lai
 - konsolidētu savas stratēģijas un mērķus kultūras materiālu digitalizācijai;
 - konsolidētu digitalizācijas organizēšanu un digitalizācijai paredzēto finansējumu, tostarp veicinot publiskā un privātā sektora partnerību izmantošanu;
 - uzlabotu pamatnosacījumus kultūras materiālu pieejamībai tiešsaistē un to izmantošanai;
 - atbalstītu turpmāku *Europeana* attīstību, tostarp mudinot kultūras iestādes visus attiecīgos digitalizētos kultūras materiālus ievietot minētajā vietnē;
 - nodrošinātu digitālu saglabāšanu ilgtermiņā;
- vienlaikus ņemot vērā dažādās attīstības pakāpes digitalizācijas panākumus un dažādās pieejas tai, kā arī vispārējos budžeta konsolidācijas centienus, kas veikti dalībvalstīs;

6. AICINA KOMISIJU

- arī turpmāk atbalstīt *Europeana* kā kopēju daudzvalodu piekļuves punktu Eiropas digitālajam kultūras mantojumam saskaņā ar Padomes 2010. gada secinājumiem par *Europeana*;
- apkopot, analizēt un izplatīt valstu un Savienības līmenī gūtos rezultātus un pieredzi; reizi divos gados iesniegt ziņojumu par panākumiem saistībā ar digitalizāciju, pieejamību tiešsaistē un digitālu saglabāšanu;

- kā arī atbalstīt apmaiņu ar informāciju un paraugpraksi, tostarp par publiskā un privātā sektora partnerībām un digitalizācijas standartiem;

7. AICINA DALĪBVALSTIS, KOMISIJU UN EUROPEANA ATBILSTĪGI SAVĀM PILNVARĀM

- saskaņā ar Padomes 2010. gada secinājumiem par *Europeana* turpināt darbu pie *Europeana* satura ceļveža, tostarp saistībā ar Eiropas kultūras mantojuma mākslasdarbiem, kas izraudzīti atsevišķās dalībvalstīs;
- palielināt visas sabiedrības informētību par *Europeana*;
- veicināt *Europeana* pieejamā materiāla un ar to saistīto metadatu izmantošanu inovatīviem mērķiem, pilnībā ievērojot intelektuālā īpašuma tiesības.
- turpināt attīstīt *Europeana* kā lietotājdraudzīgu piekļuves punktu;
- gūt konkrētus panākumus diskusijās par *Europeana* pārvaldības struktūru.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/comite_des_sages/index_en.htm

⁽²⁾ COM(2011) 665 galīgā redakcija/3.

⁽³⁾ COM(2011) 289 galīgā redakcija.

⁽⁴⁾ COM(2011) 877 galīgā redakcija.

PIELIKUMS

Prioritārās darbības un provizorisks grafiks

Ierosinātā darbību un mērķu tabula ir orientējošs ceļvedis dalībvalstu darbam no 2012. līdz 2015. gadam.

1. Konsolidēt savas stratēģijas un mērķus kultūras materiālu digitalizācijai, šim nolūkam:

līdz 2012. gada beigām konsolidējot digitalizācijas mērķus un paturot vai, attiecīgā gadījumā, paaugstinot digitalizācijai paredzēto prioritāti,
līdz 2013. gadam izstrādājot standartus, kā digitalizācijai izraudzīties materiālus un kā tos piedāvāt tiešsaistē, un īstenojot tādus tehniskos standartus, kas nodrošina savietojamību un satura pārvietošanu; attiecībā uz brīvi izmantojamu materiālu standartiem būtu jāveicina iespējami plašāka piekļuve atkalizmantošanai un jāvērsas pret tādu uzkrītošu ūdenszīmju vai citu vizuālu aizsardzības pasākumu izmantošanu, kas samazina materiāla izmantojamību;
pastiprinot digitalizācijas gaitas pārraudzību, lai veidotu pārskatus valstu līmenī un palīdzētu sagatavot Eiropas līmeņa pārskatu;
līdz 2013. gada beigām dodot ieguldījumu Komisijas novērtējumā par digitalizācijas panākumiem un digitālu saglabāšanu Eiropas līmenī.

2. Konsolidēt digitalizācijas organizēšanu un digitalizācijai paredzēto finansējumu, tostarp veicinot publiskā un privātā sektora partnerību izmantošanu, šim nolūkam:

sekmējot digitalizācijai paredzētu publiskā un privātā sektora partnerības starp kultūras iestādēm un partneriem no privātā sektora un iesākumam izvēloties Komisijas Ieteikumā 2011/711/ES izklāstītos kritērijus;
digitalizācijas pasākumu līdzfinansēšanai, ja vajadzīgs, izmantojot ES struktūrfondus ⁽¹⁾
veicinot pasākumus optimālai digitalizācijas iespēju izmantošanai, lai panāktu apjomradītus ietaupījumus, un paturot prātā pārrobežu sadarbības potenciālu.

3. Uzlabot pamatnosacījumus kultūras materiālu pieejamībai tiešsaistē un to izmantošanai, šim nolūkam:

kopumā nodrošinot, lai brīvi izmantojami materiāli paliek brīvi izmantojami arī pēc digitalizācijas, pilnībā ievērojot intelektuālā īpašuma tiesības;
veicinot brīvprātīgas ieinteresēto personu vienošanās un citus mehānismus, kas sekmē komerciālā aprītē neesošu darbu digitalizāciju un pieejamību tiešsaistē.

4. Dot ieguldījumu *Europeana* turpmākā attīstībā, šim nolūkam:

mudinot kultūras iestādes, kā arī izdevējus un citus tiesību subjektus darīt digitalizētos materiālus pieejamus ar <i>Europeana</i> starpniecību, un ņemot vērā orientējošos mērķus attiecībā uz papildināmā <i>Europeana</i> satura minimumu, kā tas ir izklāstīts Komisijas Ieteikuma 2011/711/ES II pielikumā;
izdarot plašu kulturāli un vēsturiski nozīmīgu darbu un objektu izvēli, kuri būtu pieejami ar <i>Europeana</i> starpniecību, tostarp izvēloties mākslasdarbus, kas izraudzīti atsevišķās dalībvalstīs;
līdz 2012. gada beigām galīgā redakcijā izstrādājot ceļvežus, kas paredzēti, lai saturu darītu pieejamu <i>Europeana</i> saskaņā ar Padomes 2010. gada secinājumiem, un ņemot vērā to, ka <i>Europeana</i> ir jāievieto svarīgi, jau digitalizēti materiāli;
veicinot apkopošanu valstu līmenī, piemēram, izveidojot vai pastiprinot valsts līmeņa satura apkopotājus un palīdzot satura apkopotājiem, kas pārrobežu mērogā darbojas <i>Europeana</i> vajadzībām;
veicinot kopēju digitalizācijas standartu izmantošanu, kā arī pastāvīgo identifikatoru sistemātisku izmantošanu;

⁽¹⁾ Šie secinājumi neietekmē sarunas par nākamo daudzgadu finanšu shēmu.

nodrošinot plašu bezmaksas pieejamību metadatiem, ko kultūras iestādes sniedz *Europeana*, lai tos varētu izmantot atkārtoti un inovatīvās lietojumprogrammās;

palielinot visas sabiedrības informētību par *Europeana* un šajā ziņā īpašu uzmanību pievēršot bērniem un jauniešiem.

5. Nodrošināt digitālu saglabāšanu ilgtermiņā, šim nolūkam:

veicinot un stiprinot stratēģijas materiālu digitālajai saglabāšanai ilgtermiņā un tām pievienojot īstenošanas plānus;

savā starpā apmainoties ar informāciju par stratēģijām un rīcības plāniem attiecībā uz materiālu digitālo saglabāšanu ilgtermiņā;

nodrošinot nepieciešamos tiesiskā regulējuma pamatnosacījumus materiālu digitālajai saglabāšanai ilgtermiņā, lai publiskā sektora iestādes saglabāšanas nolūkā varētu vairākas reizes pavairot un pārvietot digitālos kultūras materiālus, pilnībā ievērojot Eiropas Savienības un starptautiskos tiesību aktus par intelektuālā īpašuma tiesībām;

veicot vajadzīgos tiesiskos pasākumus digitālā formātā radīto materiālu deponēšanai, lai nodrošinātu to saglabāšanu ilgtermiņā;

ņemot vērā attīstības tendences citās dalībvalstīs, kad tiek izstrādāta vai atjaunināta politika un procedūras digitālā formātā radīto materiālu deponēšanai, lai novērstu lielas atšķirības deponēšanas kārtībā;

nodrošinot, lai kā neatņemama digitalizācijas procesu daļa vai jau digitālā formātā radītu materiālu izveidē tiktu izstrādāti pietiekami aprakstošie un tehniskie metadati un pastāvīgie identifikatori.